

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

57. An si excommunicatus possit parti satisfacere, & non satisfacit, si à
Confessario delegato à Bulla Cruciatæ, aut alio privilegio absolvatur,
valida sit absolutio? Et an, qui absque dicta ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Sup. hoc in
Ref. 1. no.
præterita
§. Ideo ex.

Sup. hoc su-
pra ad lin.
23. huius
Ref. veri.
notiue par-
tis, & in alio
§. eius nor.
pro hac
quæst.

dize una regle de derecho, *Ad impossibile nemo obligatur.* Y añade Navarro, quel el que puede satisfacer, mas con incomodidad, vendiendo su hacienda notablemente en menos de lo que vale, no tiene obligacion à ello, si puede dilatarlo sin grande daño del acreedor. Acerca de la misma clausula se ha de advertir, que quando dezimos que se ha de satisfacer a la parte, no se ha de entender por parte el juez, quando la ley manda que el reo se pague alguna pena pecuniaria. [Hæc Villalob. quæ sunt valde notanda, quia casus quotidianus est. Vide etiam Præp. in 3. part. 9. 1. de cens. in comm. dub. 15. num. 114. Rodriguez in Bull. Cruc. §. 9. num. 52. & seq. Coninch disp. 14. dub. 6. Ioan. de la Cruz in direct. conf. par. 2. de excommunic. dub. 5. conclus. 3. & Turrian. de cens. lib. 2. disputa. 39. dub. 21.]

RÉSOL. LVI.

An, qui vigore Bullæ Cruciatæ fuit absolutus ab excommunicatione sine satisfactione partis, teneatur iterum confiteri tanquam non legitime, sed nulliter absolutus?

Et an stantibus verbis Bullæ Cruciatæ, prius satisfacta parte, nomine satisfactionis intelligatur restitutio honoris, fama, vel aliorum bonorum, &c?

Et si talis satisfactio dari non potest, an nunc quis debeat dare cautionem sufficientem, scilicet pignoratitiam, vel fideiussoriam, aut iuratoriã? Ex part. 1. tr. 11. Ref. 22.

Sup. hoc in
Ref. sec. &
in aliis eius
primæ ann.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam docuit Coninch de Sac. disp. 14. dub. 16. num. 211. Suarez in 3. p. tom. 5. disp. 7. sect. 5. num. 41. Filliuc. tom. 1. tract. 11. c. 9. n. 295. Sayrus de cens. lib. 2. c. 18. n. 10. Henriquez in sum. lib. 7. de Indulg. c. 13. num. 2. Syluester, Caietanus, Atmilla, Corduba cum aliis. Et ratio est; quia Bulla per illam clausulam prius satisfacta parte, restringit potestatem Confessario, & illi præbet sub hac forma.

2. Sed mihi opinio contraria magis arridet, quam tuentur Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 3. disp. 33. num. 3. Barbosa in collect. tom. 2. tit. 40. c. 23. n. 3. Valerus in diff. vtriusque fori, verb. Absolutio, diff. 5. n. 5. Auila de censur. part. 2. c. 7. disp. 3. dub. 9. concl. 2. qui citat Magistros, Pegna, & Sanch. & Doctorem Acofta; quia, vt multis notat Sanchez, Summus Pontifex per illam clausulam non intelligit, vt malè supponunt aduersarij, inducere nouam formam, nec limitare potestatem; sed tantum admonere Confessarium de sua obligatione; nempe vt non absoluat excommunicatum, nisi prius satisfecerit realiter; vel, si non potest, dederit cautionem satisfaciendi, vt requirit ius commune. Vnde sequitur, supraddictum excommunicatum iniuste, & cum peccato mortali absolutum, sed tamen validè, vt diximus, posse licitè absolui à peccatis ab alio Confessore, qui potest se gerere cum illo tanquam cum non excommunicato; & quantum ad satisfactionem obseruet regulas generales circa debitores.

3. Norandum est verò pro praxi, stantibus verbis Bullæ prius satisfacta parte; quòd nomine partis intelligitur ille, cui facta est iniuria per illud delictum, per quod inflicta fuit excommunicatio, siue sit persona publica, siue priuata. Ita Henriquez lib. 1. c. 28. num. 1. Bonacina de cens. disp. 1. q. 3. punct. 9. Vnde sub nomine partis non intelligitur Iudex, cui ipso iure applicatur pena pecuniaria, sed tertius inter partes; vnde per Bullam Cruciatæ potest absolui, antequam soluat iura Iudici, seu Tabellioni. Ita Sor. in 4. dist. 22. q. 2. art. 3. post 3. concl. Nominè verò satisfactionis intelligitur restitutio honoris, vel fama, vel aliorum bonorum, vt aduertit Suarez in 3. p. tom. 5. disp. 7. sect. 5. num. 47. Quid

Sup. hoc in
Ref. præterita,
à lin. 23.
& Verf. no-
mine partis,
& prope fi-
nem, à Verf.
Acerca.

de talis satisfactio realiter dari non possit, tunc debet dare cautionem sufficientem, scilicet, pignoratitiam vel fideiussoriam; quòd si nec hanc potest præstare, det iuratoriã satisfaciendi, cum poterit. Ita Navarro cap. 26. num. 7. & alij. Sed circa præsentem questionem in particulari discutienda sunt aliqua dubia.

RÉSOL. LVII.

An si excommunicatus possit parti satisfacere, & non satisfact, si a Confessario delegato à Bulla Cruciatæ, aut alio privilegio absoluitur, valida sit absolutio? Et an, qui absque dicta satisfactione, aut cautione absoluit excommunicatum, teneatur ad restitutionem damni inde sequuti parti læsæ? Ex part. 5. tr. 9. Resol. 12.

§. 1. **N**egatiuè respondet Turrian. de censuris lib. 2. disp. 24. dub. vlt. vbi sic ait. Si Sacerdos absoluat, non præmissa satisfactione partis, non solum peccabit contra formam privilegij, sed etiam absolutio est nulla, quia forma est obstruenda quoties fieri potest. Ita ille, qui citat Suarez, quibus addit Valquez de excomm. dub. 20. & Coninch de censuris disp. 14. dub. 16. num. 211.

2. Verum ego contraria sententia tanquam probabiliori adhareo, quam tuctur Tannerus tom. 4. disp. 6. quæst. 10. dub. 6. num. 127. Faber de cens. in 4. sent. dist. 25. quæst. 1. disp. 4. cap. 3. num. 256. Auila de cens. part. 2. cap. 8. disp. 3. dub. 9. & Hurtado disp. 14. de excomm. diff. 5. num. 22. quia dicta additio, nempe satisfacta parte, non limitatur de Legato potestas sed admonetur vt seruet formam iuris communis, quam etiam delegans seruare debet, quia verba privilegij accipienda sunt, sicut verba iuris communis, quando in privilegio non adhibetur speciali cautela, vt non adhibetur in Bulla Cruciatæ, nec in similibus privilegijs. In iure autem communi dicta verba non irritant absolutionem, etiam si eam illicitam reddant, ergo nec in privilegio, ac proinde in privilegio addita tantum admonetur delegatum de obligatione iuris communis: vnde multo melius erit valida absolutio facta à delegato, quando in privilegio conceditur facultas simpliciter, nullo addito, in quo contra Ledesinam communiuntur DD. nec in eo delegans præiudicat parti læsæ, cum deleget sub obligatione seruandæ formam iuris communis, sicut nec præiudicat, qui confert officium Ordinariorum, ex quo conuenit potestas addè amplà, vt absolutio supra dicto modo facta sit valida. Adde tamen eum, qui absque dicta satisfactione, aut cautione absoluit excommunicatum tenetur ad restitutionem damni inde secuti parti læsæ, quia absolvens tenetur ad non absoluendum ante prædicta attendendo ad fauorem partis læsæ, vt deducitur ex dictis duobus cap. 2. de sent. excomm. in 6. & ex 18. de verborum significatione.

RÉSOL. LVIII.

An Confessarius electus virtute Bullæ, possit absoluit penitentem, qui non potest parti satisfacere? Et si penitens non possit in totum, an debeat satisfacere in partem?

Et quid est agendum si non potest satisfacere sine graui iactura, & detrimento fama vel status aut suorum bonorum, an in dicto casu non sufficiat prestare cautionem iuratoriã, sed pignoratitiam aut fideiussoriam? Ex part. 1. tract. 11. Resol. 14.

§. 1. **N**egatiuè respondet Corduba tract. de Indulg. quæst. 43. & Ledesina in sum. tom. 1. tr. de excomm.